

Mojca Kotar
Univerza v Ljubljani

Načrt S in deklaracija DORA

Trenutna določila glede odprtega dostopa v ERA*

Obzorje 2020, nacionalna strategija odprtega dostopa

- obvezna odprta dostopnost recenziranih člankov, „močno spodbujata“ odprtost monografij, zbornikov ...

Obzorje 2020, prenos direktive v nacionalno zakonodajo do 16. 7. 2021

- FAIR in odprto dostopni raziskovalni podatki („As open as possible, as closed as necessary“)

*ERA – Evropski raziskovalni prostor

[Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020](#)

[Guidelines on FAIR Data Management in Horizon 2020](#)

[Commission Recommendation of 25.4.2018 on access to and preservation of scientific information](#)

[Directive \(EU\) 2019/1024 on open data and the re-use of public sector information](#)

[Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020](#)

Izpolnitev trenutnih določil glede odprtosti člankov

Zeleni OD = članki objavljeni v naročniških revijah + recenzirani rokopisi shranjeni v repozitorije (**ni stroška za avtorja**):

- © 2018 Založnik
- založnik dovoli shranitev recenziranega rokopisa v [repositorij](#), začasna nedostopnost vsebine (t.i. **embargo**)

Zlati OD = odprte revije (**nekatere zahtevajo plačilo objave, = upravičeni stroški evropskih in nacionalnih projektov**)

- © 2018 Avtor1 et al., CC BY
- licenca CC BY dovoljuje shranitev objavljenega članka v [repositorij](#), vsebina dostopna takoj, raznolika nadaljnja uporaba v obsegu prostih licenc CC

Hibridne revije = posamezen članek v naročniški reviji je odprto dostopen (**plačilo objave, = upravičeni stroški evropskih in nacionalnih projektov**):

- © 2018 Avtor1 et al., CC BY
- licenca CC BY dovoljuje shranitev objavljenega članka v [repositorij](#), vsebina dostopna takoj, raznolika nadaljnja uporaba v obsegu prostih licenc CC

Koalicija S / cOAlition S: financerji

Supported by

National funders

FWF
Der Wissenschaftsfonds.

ACADEMY
OF FINLAND

Agence
National de la Recherche
ANR

SFI
Science
Foundation
Ireland. For Ireland.
Science
Foundation
Ireland. For Ireland.

INFN
Istituto Nazionale di Fisica Nucleare

Luxembourg National
Research Fund

NWO
Netherlands Organization for Scientific Research

The Research Council
of Norway

ARRS
AUSTRIAN RESEARCH INSTITUTE FOR SPACE AND EARTH OBSERVATION

FORTE:
Swedish Research Council for
Working Life and Welfare

FORMAS

UK Research
and Innovation

VINNOVA
Sweden's Innovation Agency

Charitable and international funders

BILL & MELINDA
GATES foundation

World Health
Organization

TDR
For research on
diseases of poverty
UNICEF • UNDP • World Bank • WHO

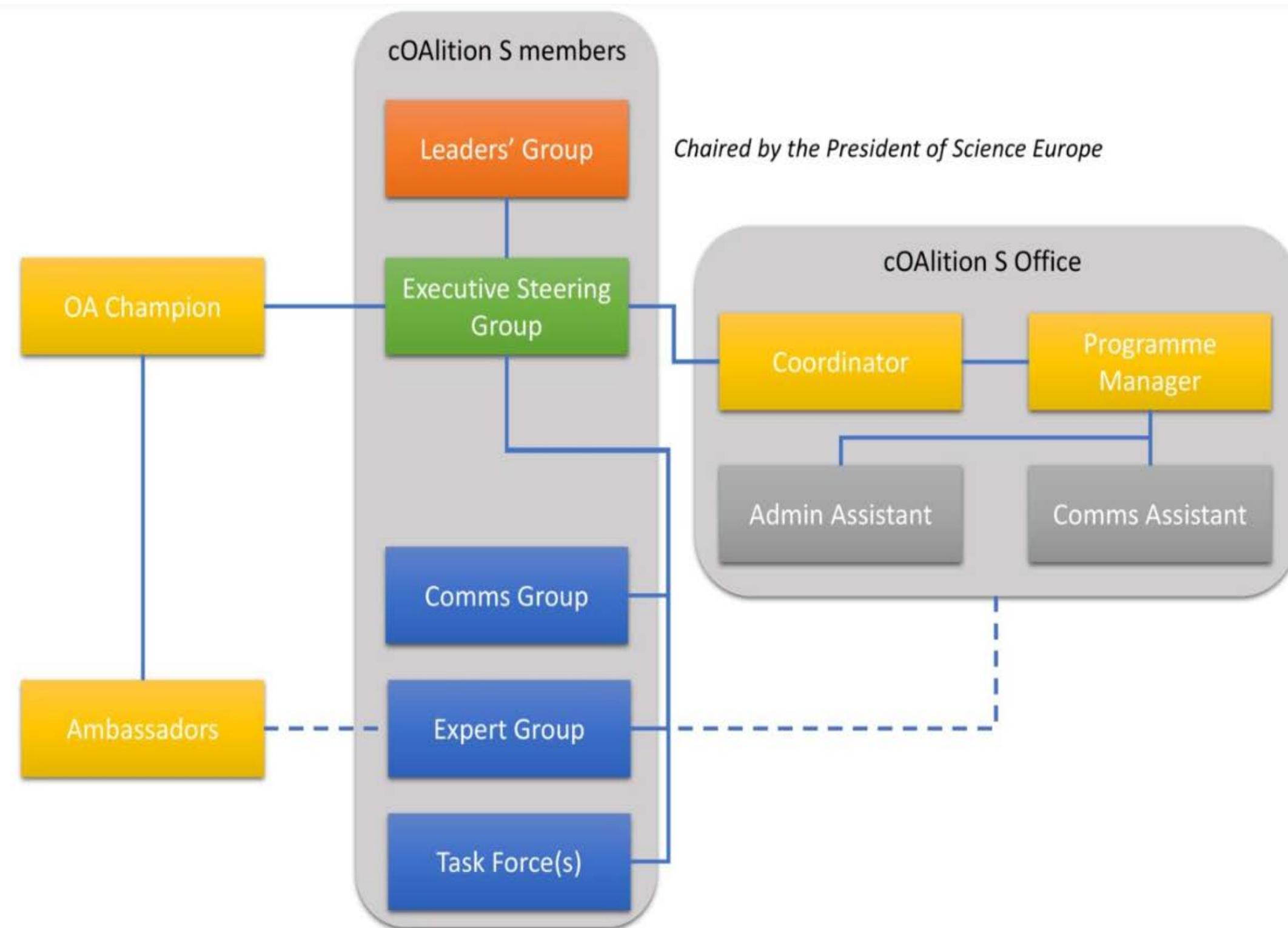
Aligning Science
Across Parkinson's

European funders

erc
European Research Council

Koalicija S / cOAlition S: organigram

Načrt S: popoln in takojšnji odprti dostop do člankov

Avtorji ali univerza obdržijo materialne avtorske pravice na člankih Privzeto licenca CC BY 4.0 (tudi CC BY-SA 4.0 in CC0) Posamični primeri z dovoljenjem financerja: CC BY-ND 4.0 Recenzija v skladu s standardi discipline in s COPE		
Članki v odprto dostopnih revijah ali na odprto dostopnih platformah	Članki ali recenzirani rokopisi takoj po objavi v naročniški reviji v repozitoriju brez začasne nedostopnosti vsebine	Do 31. 12. 2024: odprti članki v naročniških/hibridnih revijah, preoblikovalna pogodba z založnikom (PAR - plačilo odprtosti člankov + pravica branja naročniških revij)*
Registracija revije/platforme v DOAJ	Registracija repozitorija v OpenDOAR	Pogodba skladna z navodili ESAC, registracija pogodbe v ESAC in javna dostopnost vsebine pogodbe

* „A cOAlition S researcher may choose to publish in a hybrid journal, but cOAlition S members will not provide funding for costs associated with this.“

Primeri preoblikovalnih pogodb Publish And Read (PAR/RAP) pogodb

(enak znesek za PAR kot predhodno samo za Read/branje)

- Nemčija [z Wileyem, MoU s Springerjem](#)
- Norveška [z Wileyem, Elsevierjem in Springer Nature](#)
- Švedska [z Elsevierjem](#)
- Velika Britanija [s Springer Nature za revije Springer](#)
- Univerza v Kaliforniji [s Cambridge University Press](#)
- Carnegie Mellon University [z Elsevierjem](#)
- Slovenski konzorcij [z ACS za leto 2019](#)

[ESAC – evidenca javno dostopnih preoblikovalnih pogodb PAR/RAP](#)

- PAR = izhodišča RKRS za pogodbe z založniki za naslednje pogodbeno obdobje
- [Study on Scholarly Read & Publish Agreements](#), EUA, RKRS sodeluje (25 držav)

Norveški financer Forskningsrådets je član Koalicije S → UNIT*: preoblikovalna pogodba z Elsevierjem

- 44 organizacij

	2018	2019 in 2020
Pogodba za	pravico branja in arhiv 8,86 mio EUR	1.850 odprtih člankov letno v naročniških in odprto dostopnih revijah, pravico branja in arhiv 8,86 mio EUR + 3,85%, + 3%
Dodatno plačilo APC-jev	~ 1 mio EUR (verjetno okoli 350 APC-jev)	ko je presežena kvota 1.850 člankov letno
SKUPNO	ocena 10 mio EUR	9,20 mio EUR v 2019 9,48 mio EUR v 2020

- Vključenih ~400 revij združenj, ni vključenih 47 revij Cell Press in The Lancet

*The Norwegian Directorate for ICT and Joint Services in Higher Education and Research

Načela Načrta S (1)

- 2 The Funders will develop robust **criteria and requirements** for the services **that high-quality Open Access journals, Open Access platforms, and Open Access repositories must provide**;
- 3 In cases where high-quality Open Access journals or platforms do not yet exist, the **Funders** will, in a coordinated way, **provide incentives to establish and support** them when appropriate; support will also be provided for Open Access infrastructures where necessary;

Načela Načrta S (2)

- 4 Where applicable, Open Access publication fees are **covered by the Funders or research institutions**, not by individual researchers; it is acknowledged that **all researchers should be able to publish their work Open Access**;
- 5 The Funders support the **diversity of business models** for Open Access journals and platforms. When Open Access publication **fees** are applied, they must be **commensurate with the publication services delivered** and the structure of such fees must be **transparent** to inform the market and funders **potential standardisation and capping of payments of fees**;

Načela Načrta S (3)

- 6 The Funders encourage **governments, universities, research organisations, libraries, academies, and learned societies to align** their strategies, policies, and practices, notably to ensure transparency.
- 7 The above principles shall apply to all types of scholarly publications, but it is understood that the timeline to achieve **Open Access for monographs and book chapters** will be longer and requires a separate and due process;
- 8 The Funders **do not support the ‘hybrid’ model of publishing**. However, as a transitional pathway towards full Open Access within a clearly defined timeframe, and **only as part of transformative arrangements**, Funders may contribute to financially supporting such arrangements;

Načela Načrta S (4)

- 9 The Funders will **monitor compliance and sanction non-compliant** beneficiaries/grantees;
- 10 The Funders commit that when assessing research outputs during funding decisions they will **value the intrinsic merit of the work and not consider the publication channel, its impact factor (or other journal metrics), or the publisher.**

Časovnica

- „The timeline for implementation of Plan S will vary among member organisations. As a minimum requirement, cOAlition S members must apply the Plan S principles **at the latest in calls published, or application deadlines, after 1 January 2021.** cOAlition S encourages its members who are in a position to do so, to implement Plan S **on all grants awarded from January 2021.“**

Najnovejše aktivnosti na evropski ravni

- Report and Toolkit to Support Learned Society Publishers Transition to Immediate Open Access (12. 9. 2019)
- COAR and cOAlition S Supporting Repositories to Adhere to Plan S (7. 10. 2019)
- Plan S compliance for Open Access Journals - what we know so far and where we think we're heading (25. 10. 2019)
- Open Access Price Transparency (14. 1. 2020)
- cOAlition S invites qualified providers to develop a Plan S Journal Checker tool (7. 2. 2020)

Najnovejše aktivnosti v Sloveniji

- Javni razpis za sofinanciranje nakupa mednarodne znanstvene literature v letu 2019 (13. 9. 2019):
„3. Predmet javnega razpisa
Predmet javnega razpisa je sofinanciranje nakupa mednarodne znanstvene literature, mednarodnih zbirk podatkov in stroškov konzorcijev za elektronski dostop do vsebin v celotnem besedilu z namenom zagotavljanja dotoka in dostopnosti mednarodnih znanstvenih in strokovnih informacij za potrebe raziskovalne, izobraževalne in razvojne dejavnosti v Republiki Sloveniji, tudi z vidika zagotavljanja ustreznih pogojev za izpolnjevanje nacionalnih in mednarodnih politik odprte znanosti.«
- Javni razpis za povračilo stroškov znanstvenih objav v zlatem odprttem dostopu (za leto 2019) (11. 10. 2019)

Vrednotenje raziskovalne dejavnosti

- Koalicija S, 31. 5. 2019: „cOAlition S supports the principles of the San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA) that research needs to be assessed on its own merits rather than on the basis of the venue in which the research is published. **cOAlition S members will implement such principles in their policies by January 2021.**“
- **DORA (2012):** preiti iz vrednotenja na ravni revij na vrednotenje na ravni člankov
- Tudi **Leiden Manifesto, pobuda National Academies of Sciences, Engineering and Medicine (ZDA)**

→ Usklajenost vrednotenja na univerzah in financerjev (priporočeno v skupni izjavi EUA in Science Europe, 14. 5. 2019)

Univerza v Mariboru pristopila k Deklaraciji o vrednotenju raziskovalnega dela (DORA)

<https://www.um.si/univerza/medijsko-sredisce/novice/Strani/novice.aspx?p=2802>

Datum objave: 19. 06. 2019

([Odgovorna raba metrike na UM.pdf](#), [Odgovorna raba metrike na UM.pptx](#))

DORA

Senat Univerze v Mariboru je na seji potrdil pristop Univerze v Mariboru k Deklaraciji o vrednotenju raziskovalnega dela (DORA) iz leta 2013. S tem je Univerza v Mariboru prva slovenska raziskovalna institucija, ki bo pristopila k tej globalni pobudi za izboljšanje načinov vrednotenja raziskovalnega dela in ustrezeno dopolnitev bibliometričnega vrednotenja s kvalitativno presojo.

Deklaracijo je na srečanju leta 2012 v San Franciscu razvilo Ameriško društvo za celično biologijo in je bila objavljena leta 2013. Do danes je prerasla v globalno pobudo, ki zajema vsa raziskovalna področja in naslavlja vse ključne deležnike, vključno s financerji, založbami, profesionalnimi združenji, institucijami in raziskovalci. DORA izpostavlja potrebo po izboljšanju načinov, kako se vrednotijo znanstvene objave in podaja različna priporočila v tej smeri.

Poglavitna prizadevanja iz deklaracije zajemajo:

- potrebo po odpravi uporabe faktorja vpliva revije pri sprejemanju odločitev o financiranju raziskav, zaposlovanju in napredovanju posameznika;
- potrebo po vsebinski oceni kakovosti raziskav, ne pa na osnovi revije, v kateri je bila raziskava objavljena in
- potrebo po preučitvi novih kazalcev pomembnosti in vplivnosti raziskovalnega dela za družbo in njegove

▶ Novo

▶ Novice, obvestila

▶ Dogodki

▶ Razpisi in pozivi

▶ Rezultati razpisov in pozivov

▶ Letne obveznosti raziskovalnih organizacij

▶ Agencija

▶ Zakoni, predpisi, normativni akti

▶ Financiranje in nadzor

▶ Pregledi in analize

▶ Publikacije

▶ Promocija znanosti

▶ Medijsko zrcalo

▶ Raziskovalni programi

▶ Raziskovalni projekti

▶ Ciljni raziskovalni programi

▶ Mladi raziskovalci

▶ Raziskovalna infrastruktura

▶ Odprtji dostop

▶ Evidenca in registri

<http://www.arrs.si/sl/zrcalo/2019/sporocilo-za-javnost-150719.asp>
 Za izpis

 Pošlji

Medijsko zrcalo

Sporočilo za javnost: ARRS podpisala Deklaracijo o vrednotenju raziskovalnega dela - DORA

Dne 8. 7. 2019 je ARRS podpisala Deklaracijo o vrednotenju raziskovalnega dela – DORA, ki predstavlja tudi globalno gibanje za kvalitativno vrednotenje znanstvenega dela in je nastala na podlagi deklaracije v San Franciscu leta 2012. Deklaracijo DORA podpisujejo financerji, raziskovalne inštitucije, založniki in tudi raziskovalci. Agencija sledi načelom DORA in jih v dobršni meri že udejanja. Podpis deklaracije DORA je utemeljen na doslej uvedenem odmiku od kvantitativnega vrednotenja in predstavlja zavezo ARRS za nadaljevanje procesa krepitve kakovosti ocenjevalnih postopkov.

Dne 24. 6. 2019 je direktor ARRS prejel povabilo prof. Stephena Curryja, predsednika usmerjevalnega odbora DORA, ki je s povabilom k pobudi DORA (ang. [Declaration on Research Assessment](#)) ARRS naslovil kot eno izmed prvih pristopnic [Koalicije S](#) za odprti dostop, ki med drugimi v načelih delovanja spodbuja krepitev praks, skladnih z deklaracijo DORA. Znanstveni svet agencije je pristop ARRS k deklaraciji DORA obravnaval na 11. seji dne 3. 7. 2019 in pristop podprl.

Razlogi za podpis deklaracije DORA

Agencija je leta 2014 pričela proces sistemskega in sistematičnega postopnega odmika od kvantitativnih metod vrednotenja znanstvenoraziskovalnega dela. Prvi del procesa se je zaključil leta 2016 s celostno prenovo [Pravilnika o postopkih \(so\)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti](#). Beleženje in vrednotenje objav v informacijskem sistemu SICRIS neposredno ne odloča o izbiri raziskovalnih programov in projektov ter o financiranju infrastrukturnih mehanizmov in ustanoviteljskih obveznosti, kar skupno predstavlja 88 % vseh letnih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost agencije. Agencija vrednotenje dela raziskovalk in raziskovalcev iz sistema SICRIS uporablja le še kot vstopne pogoje za sodelovanje na javnih pozivih ali razpisih ter pri razpisih manjše vrednosti, kjer je vpeljava recenzentskega postopka ocenjevanja bodisi zaradi izjemno majhnega obsega dodeljenih sredstev neekonomična ali s trenutnimi kapacitetami ARRS ni izvedljiva.

Hvala za
pozornost!

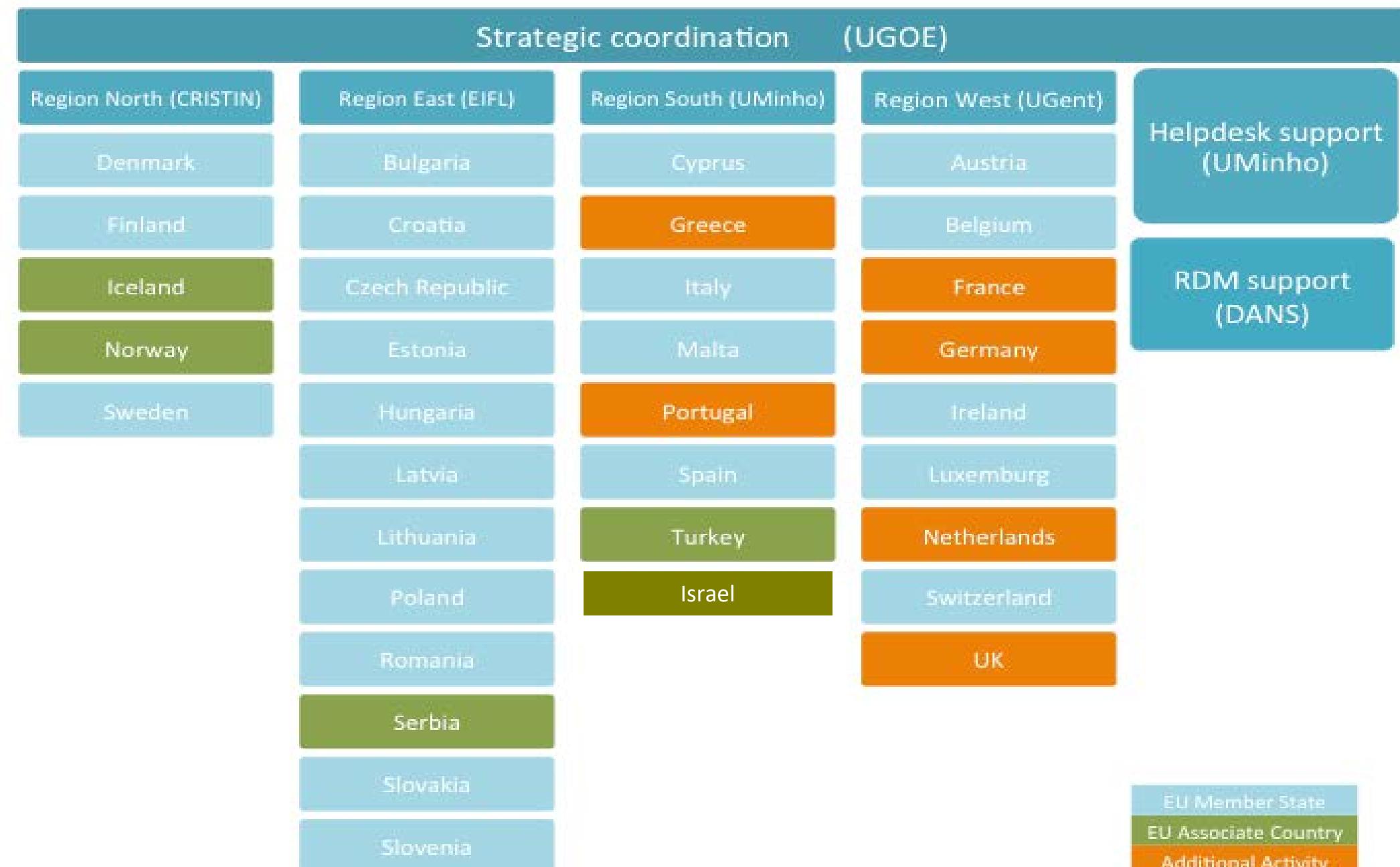
Mojca Kotar

mojca.kotar@uni-lj.si

OpenAIRE – Open Access Infrastructure for Research in Europe

Omrežje nacionalnih točk za podporo odprtih znanosti

- ✓ Raznolikost držav zahteva lokalno podporo
- ✓ 34 National Open Access Desks (NOADs)
 - Usklajenost politik odprtega dostopa
 - Tehnična podpora
 - Usposabljanje in podpora za odprto znanost

Infrastructures

Software Repositories

ScholComm Registries

Repositories + OJs

OpenAIRE RESEARCH GRAPH

Schole~~o~~splorer

Microsoft Academic Graph

Aggregators

Hybrid Repositories

Thematic Repositories

Funders

Patents

Publishers

OpenAIRE Dashboards

CONNECT

Research communities

EXPLORE

Researchers (All)

PROVIDE

Content providers

DEVELOP

Innovators

MONITOR

Research managers
Funders

Info Space Services

Brokering

Cleaning

Validation

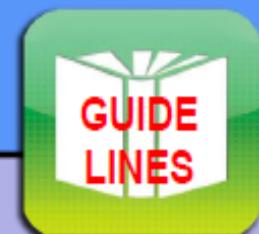
Harvesting

Schole~~o~~Splo~~o~~rer

De-duplication

Inference

Uploading

Content Providers

Publications
repositories

Data
repositories

Registries

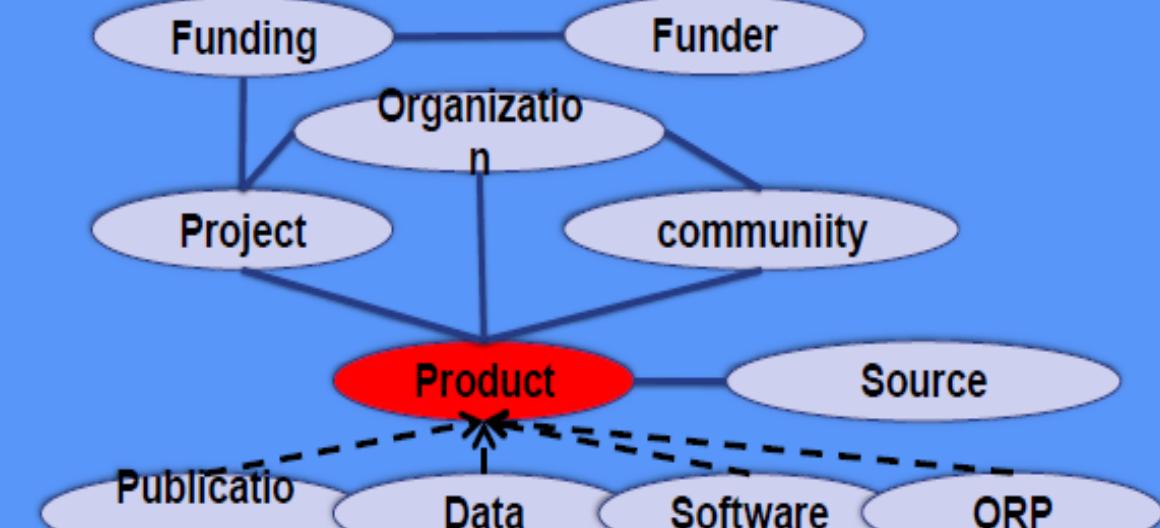
Software
repositories

zenodo

OA
Journals

Hybrid
repositories

Research Infras

PARTHENOS
PARTHENOS
Pooling Activities, Resources and Tools
for Heritage E-research Networking,
Optimization and Synergies

